

PREGĂTIREA STUDENȚILOR ÎN INSTITUȚIILE MILITARE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Prof.univ.dr. Benone ANDRONIC*
Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

În acest început de secol, rolul general al ofițerului este de a fi în slujba țării sale și a valorilor¹ în care el se recunoaște, un actor² hotărât să îndeplinească, împreună cu militarii aflați sub comanda sa, misiunea³ care-i este încredințată în cadrul construirii unei lumi mai sigure și mai pașnice.

Acest cadru impune ofițerului armatei noastre să fie în același timp, soldat, cetățean, conducător, servitor al statului și promotor al păcii.

Din învățămintele istoriei, privind relația dintre starea de pace și de război, aflăm (și învățăm totodată) că acum în lume relațiile sociale sunt complexe și imprevizibile. Însă, aceste relații sunt astăzi amplificate prin reducerea timpului disponibil pentru a decide și pentru a acționa. Progresele tehnologice în domeniul informaticii, ale mass-media și comunicațiilor constituie motivul esențial al acestor mutații.

Keywords: noua ordine mondială; noi riscuri; crize multiforme; voința de autodepășire; integrare operațională.

Pomind de la considerentele politico-militare și realitățile socio-economice existente se prefigurează un nou tip de război, diferit de cel al epocii industriale, un război total în care se va pune accent pe tehnologii superperformante, pe prelucrarea computerizată a tuturor informațiilor, pe dezinformare acționând asupra conștiinței maselor, urmărindu-se mai puține distrugerii umane și materiale pe teatrul de război și consumuri reduse de resurse.

Noi riscuri, noi forme de război, noi doctrine, noi procedee tactice se conturează neîncetat, iar uneori ceea ce este binecunoscut astăzi mâine suferă modificări dramatice sau chiar dispare. Vechile amenințări subzistă și ar fi greșit să credem că ele au fost eradicate. Astfel, speranțele înșelate după

---

* e-mail: benoneandronic@yahoo.com

¹ Printre aceste valori menționăm respectul necondiționat și demnitatea umană.

² Actor în înțelesul de a fi deținător, în numele națiunii, căreia îi aparține, a legitimității și responsabilității de a-și apăra țara, chiar cu riscul vieții sale, și a cărei deontologie este exprimată prin noțiunea de forță stăpânită.

³ Misiunea în spiritul căreia este mereu gata să execute ordinele primite înfruntând orice pericol.

primul război din Golf, de o „nouă ordine mondială”, fondată pe domnia dreptului și debarasarea de regimurile autoritate, fac, în mod trist, ecoul sloganului lecțiilor învățate „niciodată să nu se mai repete așa ceva” și constituie o retorică sinceră și iluzorie. Nu cred că putem, de asemenea, să fim mirați a vedea că ipotezele de conflicte care includ folosirea armelor nucleare sunt evocate, din nou, după terminarea Războiului Rece.

De aici rezultă că ar fi zadarnic, astăzi, să pregătim ofițerii în funcție de un tip identificat de amenințare. Singura certitudine care se întrevide la orizont este imprevizibilul. În aceste condiții în pregătirea ofițerilor armatei noastre, după părerea mea, ar putea fi luate în considerare două aspecte majore:

- este imposibil să ne imaginăm formele particulare ale amenințărilor pentru care vor trebui pregătiți ofițerii; rezonabil ar fi doar o pregătire completă bazată pe o mare capacitate de adaptare;
- misiunea ofițerului se va înscrie, totuși, cu claritate împrejurărilor ale căror linii importante sunt cunoscute, analizate, confirmate de experiențele operaționale ale teatrelor de operații și de care este necesar să ținem cont.

În această lume a mondializării, amenințările nu se mai opresc la frontierele țării noastre. Distincția între securitatea internă și externă este mai puțin netă. Aceste amenințări sunt mai mult ca niciodată „multiforme” și dificil de oprit. Sunt reprezentate prin riscul atentatelor de mare amploare, al proliferării armelor de distrugere în masă, al unor crize multiple, deschise sau latente, în apropierea frontierei de est sau chiar în interiorul Uniunii Europene.

Capacitatea de a dispune de informație despre aceste amenințări, în timp cvasireal datorită Internetului, de a le putea transforma în cunoaștere utilă, chiar de a o manipula, constituie un nou mod de putere. Există riscul ca disparițiile de bogăție și de dezvoltare între țările „interconectate” să crească, acestea fiind gata să cedeze o parte din suveranitatea lor în cadrul entităților supranaționale sau chiar ca unele țări se „deconecteze” și să se dezmembreze. Apariția unor astfel de evenimente va fi sursă a unor numeroase centre de crize multiforme și a unei creșteri a fenomenelor de violență pe planeta noastră, dacă nu vor putea fi prevăzute și nu vor putea fi reduse progresiv. Aceste crize vor genera tulburări politice, sociale, economice și vor apărea în sânul statelor „cu o guvernare slabă sau foarte slabă”, ce pot servi de refugiu rețelelor teroriste și traficantilor de arme, de droguri sau de „carne vie”.

Lumea în care vor activa viitorii ofițeri ai armatei noastre va fi, de netăgăduit, marcată de principiul incertitudinii.

Diversificarea misiunilor, intervenția în situații care nu sunt nici de război, nici de pace, multiplicarea părților aflate în conflicte, caracterizează condițiile actuale de exercitare a profesiei militare. În cea mai mare parte a

operațiilor, obiectivul este, de acum înainte, de a „câștiga pacea” după restabilirea acesteia prin război. În afara amenințărilor cu agresiuni militare și teroriste categoriile de forțe armate sunt și vor fi chemate, din ce în ce mai des, să facă față riscurilor naturale și sanitare majore. În aceste situații armata este deseori singura în măsură să aibă reactivitatea necesară desfășurării unor acțiuni de o mare amploare.

În astfel de condiții de angajare a trupelor armatei, evantaiul misiunilor ce vor fi fixate ofițerului largesc în mod sensibil atât aria de desfășurare, cât și responsabilitatea acțiunilor sale. În afara teritoriului național, misiunile se vor derula în mod continuu și vor viza restabilirea păcii și reconstrucția post conflict. În acest șir continuu, care va fi foarte rar linear, va trebui să se poată trece cu ușurință de la misiuni de război la misiuni de protecție a resortisanților (cetățeni străini aflați pe teritoriul unei țări în care există un conflict), de securizare, de pacificare (restabilire a păcii) și viceversa. Plasat cu subunitatea sau unitatea sa sub egida instanțelor internaționale sau în legătură cu actori foarte numeroși implicați în construcția instituțiilor, a economiei, a culturii statelor aflate în pericol de dezagregare sau divizare, actele ofițerului vor fi controlate de către puterea politică, comentate în direct de media, sau chiar, posteriori, judecate de tribunale.

Pe teritoriul național, ofițerul va putea primi, de asemenea, misiuni în cazul catastrofelor sau în contextul unui ajutor în serviciul public, îndeosebi cu ocazia unor acțiuni teroriste, care pot pune sub semnul întrebării securitatea națională.

În acest ultim caz, acțiunea sa va fi în coordonare cu cea a forțelor de menținere a ordinii constituționale și a organelor publice.

Într-o armată care va trebui să reflecteze la evoluția sa și să se adapteze neîncetat, ofițerul sec. al XXI-lea, va fi angajat, încă de la începutul carierei sale, în operații mai variate, mai complexe, mai evolutive, mai versatile decât în trecut. Va trebui să se poată adapta neîntârziat și să poată anticipa situații neprevăzute. În afara capacității sale de reproducere a schemelor teoretice însușite în procesul de pregătire și a prevederilor doctrinare, ofițerul va trebui să fie capabil să înțeleagă situația, oricât de complexă ar fi aceasta. Va trebui să producă el însuși, adică să aleagă, să conceapă, să conceptualizeze, să dea un nou sens acțiunilor sale. Pe lângă acestea însă, va trebui să-și antreneze subordonații, arătându-le direcția, scopul de atins, să le suscite adeziunea și entuziasmul.

Din analiza ansamblului de elemente precedente, a condițiilor și a perspectivelor din care viitorul ofițer își va înscrie misiunea, rezultă că va trebui să posede în principal trei aptitudini:

- a discerne în complexitate;
- a decide în incertitudine;
- a comanda în adversitate (condiții ostile).

Pentru a putea discerne în complexitate, oricare ar fi împrejurările, ofițerul trebuie să gândească în mod clar, să fie bine organizat, să aibă cunoștințe multidisciplinare, să facă legături și conexiuni între diferitele sale cunoștințe, să posede mecanisme, care să-i permită să le mobilizeze, să le reactualizeze, să le confrunte, să le organizeze, să le interpreteze, să le pună în perspectivă și să le exprime.

Pentru a decide în incertitudine, după discernerea sensului, ofițerul va trebui, înainte de toate să dispună de forță fizică și morală necesară depășirii acestor situații. Această forță nu se dobândește și nu se menține decât printr-un exercițiu continuu. El trebuie nu numai să fie permanent în perfectă condiție fizică, ci și călit în mod progresiv pentru a face față unor situații din ce în ce mai dure. În acest fel se vor manifesta curajul fizic, voința de autodepășire și de a învinge orice obstacol cu orice preț.

Dar este vorba, de asemenea, de forța morală. Aceea care lipsește cel mai adesea astăzi și care permite depășirea stadiului de simplă copiere (imitare). Reproducerea ideilor, a comportamentelor, însușite în procesul de pregătire, identificabile prin obiceiuri, semne sau gândire distinctivă nu va mai fi suficientă. Această tendință, absolut firească la tineri, trebuie depășită foarte rapid de viitorul ofițer. Va trebui ca în acest scop să fie pus deseori în situație de responsabilitate, în contexte care nu-i sunt familiare, pentru a face el însuși veritabile alegeri și pentru a vedea în ce măsură acestea sunt fezabile; alegeri intelectuale după acceptarea complexității și confruntarea cu dificultatea intelectuală; alegeri morale, în fața unui caz de conștiință; alegeri etice, care-i vor dicta acțiunile de conducere.

În sfârșit, pentru a comanda în condiții ostile, va trebui să facă apel nu numai la capacitățile sale intelectuale pentru a discerne, la forța sa fizică și morală pentru a decide, dar va trebui să știe să comande bărbaților și femeilor, care îi sunt încredințați. În afara calităților morale cerute, în special plăcerea de a lucra în echipă, responsabilitatea umană, simțul față de interesul general, ca și toate calitățile care-i permit să adere prin exemplu, ofițerul va trebui să aibă tehnici de comunicare, de pedagogie, de psihologie, indispensabile formării și informării unui grup compus din profesioniști.

Pentru crearea unui acestui tip de ofițer cu un cap bine organizat, cu o forță fizică și o morală remarcabile, precum și cu o capacitate de comandă suficientă, trebuie ca în procesul de pregătire și formare să dispunem de calități și de aspirații fundamentale, să dezvoltăm cunoștințele și să armonizăm dispozițiile.

Calitățile și aspirațiile sunt cele care alimentează, în mod natural, vocația ofițerului, aceasta bazându-se, în special, pe calități solide precum: franchețea, cinstea, entuziasmul, spiritul de camaraderie, dar și pe aspirațiile de a fi în slujba națiunii, de a-și exercita responsabilitățile, de a forma o echipă bine sudată.

Acest bagaj inițial trebuie completat. Viitorul ofițer va trebui să-și îmbogățească calitățile solide și aspirațiile de bază până la dobândirea unui veritabil simț al datoriei și al unui înalt simț civic. Calitățile de generozitate, voință, curaj și spirit de sacrificiu, dar și de disciplină, stăpânire de sine, respect față de altcineva și față de bunul comun, de rigoare, onoare și patriotism vor trebui a fi dezvoltate progresiv și apoi întreținute.

Aceste calități și aspirații nu pot servi în mod util, decât dacă sunt conjugate cu un ansamblu adaptat de cunoștințe. Pentru ofițer nu este vorba de cunoștințe specializate, căci nu are vocația de tehnician, ci de cunoștințe pluridisciplinare pentru că, prin excelență, el va acționa într-un mediu social fluent. Acest fond organizat de cultură generală și de cunoștințe militare, îmbogățit prin experiență, îi va conferi ofițerului competență.

În sfârșit, vocației temeinice și cunoștințelor adecvate acumulate trebuie să li se adauge potențiale intelectuale, fizice și morale. Este vorba de plăcerea de a reflecta și de a acționa, despre pofta de muncă și de o dorință particulară pentru relațiile umane, despre imaginație și pragmatism, de simțul organizării și al inițiativei, de capacitatea de adaptare și de anticipare, de capacitatea de a asculta și de a se exprima, despre dorința de a învinge și de a convinge, de simțul de a-și servi patria și pe ceilalți, despre pofta de viață și de spiritul de sacrificiu.

Pentru selecție tinerii care vor alege meseria de ofițer vor trebui să posedă, în general, un ansamblu armonios de calități temeinice, aspirații și cunoștințe generale care în procesul devenirii lor vor fi ușor de valorificat. Flexibilitatea gândirii este, de asemenea, de luat în considerație, deoarece această calitate le va permite ca în situații contradictorii și des schimbătoare să poată raționa corect și alege soluția adecvată. De aceea la unii dintre ei gustul pentru acțiune și relații umane îl poate ascunde pe cel al muncii intelectuale și al reflecției. La alții, pragmatismul și simțul de organizare anihilează spiritul de inițiativă și curiozitatea spirituală.

Cu siguranță, dobândirea unui ansamblu echilibrat de posibilități constituie fundamentul ce trebuie să stea în atenția celor ce vor depune eforturi în pregătirea ofițerilor. Acest lucru trebuie efectuat, pentru cei mai tineri, încă din perioada pregătirii inițiale (colegiile militare), deoarece în acest moment se termină modelarea personalității și se învață deprinderile bune, dar și cele mai puțin dorite.

Particularitatea pregătirii studenților noștri din academiile militare este de a-și fi ales deja meseria și de a fi nerăbdători să și-o însușească să o exercite.

Pe de altă parte, la absolvire fiind lipsiți de experiență, sunt, în general, preocupați de a dobândi deprinderi chiar de la prima funcție prin care își asumă responsabilități.

Într-o mai mică măsură, ei consimt să învețe instrucțiunile aferente, dacă se rezumă la rețete simple în exercitarea actului de comandă. Cu toate acestea, și aici pedagogia are o importanță capitală și deci cadrele didactice și instructorii care se vor ocupa de pregătirea lor vor trebui să-i învețe a accepta complexitatea și a o depăși pentru a-și putea îndeplini misiunile delicate care le vor fi încredințate, uneori încă de la prima angajare operațională.

Astăzi, se văd clar consecințele pe care le-ar putea antrena complexitatea: incapacitatea de a decide și, chiar mai rău, luarea unor decizii periculoase pentru că nu vor fi fondate pe o analiză pertinentă și care poate să se soldeze cu pierderi umane inutile și eșecul misiunii.

Dar dacă studenții militari acceptă să dobândească aptitudini (priceperi) și consimt să învețe din cât mai multe lecții învățate, ei vor considera cunoașterea de sine – care corespunde exact unui corpus echilibrat de posibilități – ca un ansamblu de cunoștințe, fie cu prilejul pregătirii pentru concurs, fie cu ocazia unei experiențe profesionale, fie pentru că ține de vocația lor.

Cunoașterea de sine, primordială, se dovedește deci mai delicat de transmis și atunci ei trebuie motivați.

Pentru a obține motivația studenților noștri, trebuie să-i punem cât mai repede în situația de actori responsabili de formarea lor și să le acordăm încredere. În acest sens ei trebuie să aibă și modele exemplare și aceste modele vor trebui să fie profesorii și instructorii lor.

Disponem de acum înainte de toate elementele care ne permit să definim proiectul de formare a viitorului ofițer. Totuși, cum nu este nici posibil nici de dorit a învăța totul în perioada formării inițiale, trebuie să ne concentrăm asupra esențialului. Într-adevăr, prin pregătirea de-a lungul vieții și prin experiență ofițerii își vor dezvolta progresiv aptitudinile tactice și tehnice ca și competența de a exercita comenzi aflate pe diferite trepte ale ierarhiei militare.

Pregătirea inițială vizează, deci, să confere viitorului ofițer un pedestal necesar și suficient de calități, de cunoștințe și posibilități pe care va putea apoi să le acumuleze și să le consolideze prin experiență și muncă. Lui îi va reveni sarcina de a constitui piatra de temelie pe care-și va construi, progresiv și armonios cariera de ofițer.

Asigurarea pregătirii (formării) inițiale a ofițerului trebuie deci făcută după ce am verificat că el posedă calitățile și aspirațiile de bază, care îi permit:

- să dezvolte calități complementare pentru ca el să fie pătruns de un veritabil simț al datoriei și un simț civic profund;
- să dobândească o cultură generală vastă ca și fundamentele tehnice și tactice (în termeni de cunoștințe și deprinderi) indispensabile oricărui comandant (șef) militar;

- să se doteze cu ansamblul echilibrat al posibilităților fizice, intelectuale și morale indispensabile oricărui ofițer.

Procedeele pedagogice și psihologice de privilegiat pentru optimizarea acestei pregătiri ar trebui să se rezume la următoarele reguli:

- orientarea ansamblului de structuri de învățământ general către meseria de ofițer;

- combinarea cât mai des posibil a învățământului cu caracter general și cel cu caracter tehnic sau tactic;

- punerea studenților, încă din faza de integrare în colectivul din care vor face parte, în situația de a fi autonomi și responsabili atât în pregătirea lor, cât și în acțiunile lor.

Proiectul de pregătire trebuie să fie, de asemenea, ghidat de preocuparea pentru o calitate exigentă, în conformitate cu aspirațiile legitime ale viitorilor ofițeri, pe de o parte, iar pe de altă parte cu caracterul, adesea extern de dificil, al misiunilor care le vor fi încredințate de timpuriu.

De aceea, *Proiectul de pregătire* include trei domenii complementare și indisociabile:

- pregătirea militară prin care se vor realiza totalitatea competențelor tehnice necesare și suficiente pentru stadiul de formare inițială;

- pregătirea academică ce le va permite asimilarea unei vaste culturi generale și care să dezvolte gustul pentru efortul intelectual (conceptual-proiectiv);

- pregătirea umană care trebuie să predomine ansamblul școlarității și care va permite dezvoltarea progresivă și echilibrată a viitorului ofițer.

Programul de pregătire ar trebui să se integreze într-un curs (ciclu) complet adaptat scopurilor și nevoilor de instruire a categoriilor de forțe armate.

Această alegere ar putea favoriza o maturizare a cunoștințelor, deprinderilor, cunoașterea de sine (a realității) proprii statutului de ofițer și da, pe de altă parte, posibilitatea șefilor de stat major să cântărească (pună în balanță), după nevoile pe care ei le definesc, atât conținutul, cât și ritmul de pregătire inițială a ofițerilor. A conserva această măiestrie în momentul în care contextul de angajare a forțelor este într-o profundă evoluție, iar meseria de ofițer necesită o pregătire din ce în ce mai completă, este în mod evident o necesitate imperioasă.

Deși în formă încrucișată, această pregătire nu presupune confuzia genurilor, ea face să alterneze fără suprapunere (încălcare) perioadele de pregătire militară (care, în mod logic, deschid și închid ciclul) cu perioadele de pregătire academică.

Iată doar câteva idei privind pregătirea ofițerilor necesari armatei noastre și cred că dezbaterea asupra acestui subiect ar trebui continuată pentru a avea o imagine cât mai completă despre ceea ce va trebui întreprins pentru a face față noilor solicitări din câmpul operațional național și multinațional.

BIBLIOGRAFIE

Legea educației naționale. Legea nr.1/2011.

Siegfried R., *Protection against New Asymmetric Underwater Threats*,
Conference Proceedings - Underwater Defence
Technology Europe 2006, Section 10A.2.

Șoricuț Cristian, *Sisteme de înaltă securitate*, în revista „ALARMA -
Arta de a trăi în siguranță!”, septembrie 2008.